

Скільки коштів заощаджено на судах, поки "на нас не було коштів"

Марина Барсук

Суддя-спікер Північного апеляційного господарського суду

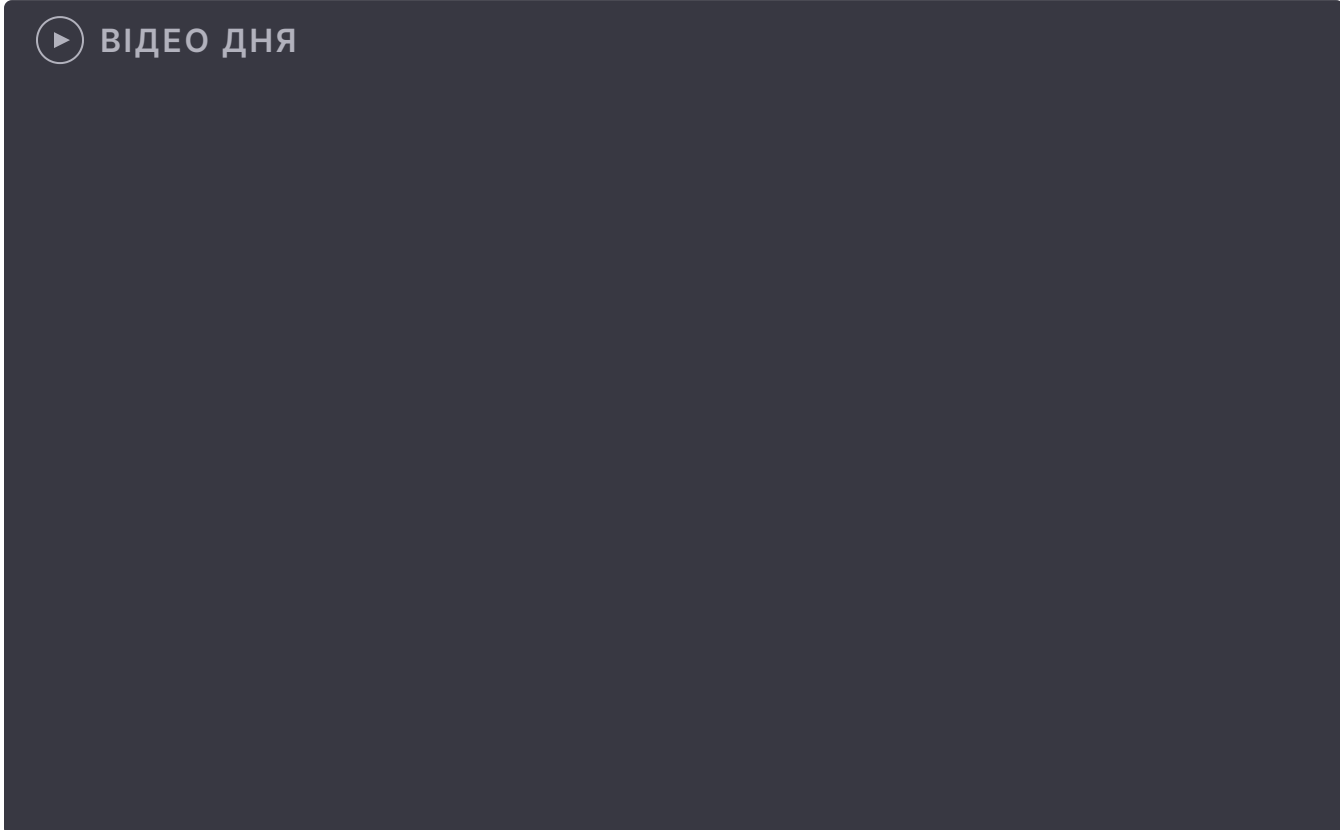
15:22, 18.08.26 7 хв. 105

Візьмемо два апеляційні суди як приклад: Північний апеляційний господарський суд, по штату має бути 75 суддів, фактично з 2022 по 2025 рік включно працювало менше 45. Київський апеляційний суд: штат – 145, фактично у 2022 році працювало 92 судді, з 23 по 25 рік цифра опустилася до 62 суддів. По всій системі апеляційних судів вакантними лишаються близько 53,4% посад, але на фоні загальних проблем системи це ще непогані показники.

Чи стало вдвічі менше справ на суддую? Ні, стало вдвічі-втричі більше, через масове звільнення суддів. При скороченні фактичної чисельності суддів кількість справ не зменшується. У 2025 році до місцевих та апеляційних судів надійшло 4,82 млн справ, суди розглянули 4,53 млн. Проте через брак суддів залишок нерозглянутих справ лише за один рік зріс на 28% і перевалив за 1,15 мільйона. Усе навантаження лягло на тих, хто залишився, на суддів, їхніх помічників, апарат судів. Натомість загальний рівень фінансування судової влади на 2026 рік закладений на рівні 59,4% від потреби, така сама ситуація закріплена в бюджетній декларації на 27–28 рр.

Раніше суди фінансувалися виходячи зі штатної чисельності і могли спрямовувати заощаджені на вакансіях кошти на потреби апарату. Згодом підхід змінили і гроші почали виділяти лише під фактичну кількість суддів. А з 2021 року розрахункову величину для суддівської інфраструктури законодавчо заморозили, попри зростання реального прожиткового мінімуму й інфляцію.

“ З тих пір ми стабільно недоотримаємо десь 30–35% заробітної плати, а апарат загалом перебуває за межею гідності.

Роками суди не фінансуються відповідно до штатної чисельності суддів як на рівні окремих судів, так і в межах країни загалом. Скільки коштів так заощадили на суддівській винагороді, доплатах, кадровому дефіциті? Питання, яке досі не має публічної відповіді. Ба більше, минулого року не були передбачені кошти в бюджеті на нових суддів, які після надскладних конкурсів склали присягу.

Загалом ситуація виходить патова, судді та апарат працюють за 3–5 людей, у судах України працює трохи більше 4 тис суддів при розрахунковій потребі 11,5 тис – тобто дефіцит близько 65%. 11,8 судді на 100 тисяч населення – вдвічі менше, ніж у середньому по Європі. Понад 2 тис вакантних посад, від установленної штатної чисельності, у деяких судах працює буквально один суддя, а десь взагалі нікого. Навантаження на одного суддю у великих містах України становить близько 1500–3000 справ на рік проти 200–300 у Європі, тобто в 5–10 разів вище.

Європейська комісія констатує, що українська судова система потерпає від серйозного кадрового дефіциту, високого навантаження та постійної нестачі фінансових і технічних ресурсів, що негативно впливає на її ефективність.

За даними ДСА України, станом на кінець 2025 року 80 судів в Україні працюють у складі 50% і менше суддів від штатної чисельності, роком раніше таких було 66. У 20 місцевих загальних судах правосуддя здійснює лише 1 (один) суддя. Для представників судової влади ці цифри не нові, про них відомо багато років, а от до широкого загалу вони, на жаль, не часто доходять.

Сьогодні виконавча влада нам прямо каже: грошей на зарплату не має, на виплати за рішеннями судів, там де вже встановлено порушення закону, теж не має. Окрема бюджетна програма для виконання рішень судів на користь суддів, працівників апаратів та інших працівників системи правосуддя у 2025 році була профінансована лише на 0,6% від потреби, а на 2026 рік – приблизно на 0,4%, від загальної потреби в 2,3 млрд грн, а закладено 10,0 млн грн.

В той же час, Судова система впевнено демонструє парадокс: вона є ефективним генератором доходів для бюджету, але змушена зебракувати на базові потреби.У 2025 році суди зібрали 5,7 млрд грн судового збору при заплакуваних 3,6 млрд – план виконано на 159%. Проте замість інвестицій у цифровізацію, ШІ чи розвиток інфраструктури, ці понадпланові кошти йдуть на банальне виживання: виплату базових зарплат, нарахування на фонд оплати праці, комунальні послуги, закупівлю паперу, марок, конвертів та покриття інших поточних потреб судів. Тобто суди сплачують чверть бюджету на своє функціонування через збори з громадян та бізнесу. Натомість самі судді, як громадяни країни не можуть реалізувати отримане рішення суду, бо в бюджет на це не заклали коштів.

Судова влада – єдина гілка влади, яка сама генерує значну частину свого фінансування (5,7 млрд збору при бюджеті 21 млрд), а станом на липень 2026 року вже зумульовано 7 млрд, при очікуванні за весь рік – 5 млрд.

“ Тобто недофінансування судів – це не економія, а фактично вилучення доходів, створених громадянами, які платять за доступ до правосуддя.

25 червня набрав чинності Закон № 4905-ІХ (щодо удосконалення декларацій доброчесності). Він ліквідує штучно занижений прожитковий мінімум для розрахунку окладів суддів у розмірі 2102 грн, який тримали ще з 2021 року. Нарешті повертається єдина законна розрахункова величина – реальний прожитковий мінімум для працездатних осіб, який у 2026 році становить уже 3328 грн. Цей крок усуває багаторічну колізію та сумнівні бюджетні обмеження. Але у фінансовому обґрунтуванні даного законопроекту було вказано: "не потребуватиме додаткових витрат", ба більше на звернення судової влади, в мініфін відповіли просто: "закон про бюджет має більшу силу, тому цього року ні, але можливо наступного".

Сьогодні, коли йдеться про виконання закону щодо тих, хто працює за двох-троьх, нам знову кажуть: коштів немає. Може, час задати питання скільки вже заощаджено за рахунок судової влади за роки економії на вакансіях? За найскромнішими підрахунками – це десятки мільярдів. Недофінансування системи у 2025 році склало 14,1 млрд грн, а у 2026 році – 15,5 млрд грн. За два роки держава "зекономила" на правосудді майже 30 мільярдів гривень, а скільки виходить за 5?

Проте держава досі не оприлюднила, скільки саме коштів заощаджено за рахунок багаторічних вакансій, невиконаних окладів, доплат і відповідних нарахувань. Саме ця цифра має бути публічно розрахована ДСА України та Міністерством фінансів.

По факту розрив в бюджеті прямо зараз закривається за рахунок тих, хто не може оголосити страйк, оскільки суддям заборонено страйкувати. Проте стратегічно це призводить до руйнування третьої гілки влади.

В умовах веномасштабної війни бюджетні можливості держави обмежені, а фінансування оборони є безумовним пріоритетом. Однак правосуддя також належить до базової інфраструктури держави, без якої неможливі захист прав, економічна стабільність і європейська інтеграція.

У Звіті Єврокомісії щодо прогресу України та у межах виконання Дорожньої карти з питань верховенства права прямо вказано, що кадровий дефіцит та хронічне недофінансування судів підірвують спроможність України забезпечити належний доступ до правосуддя.

Тексти, опубліковані у розділі «Думки», не обов'язково відображають позицію редакційної колегії УНІАН. Докладніше з нашою редакційною політикою ви можете ознайомитись за посиланням

ДОПОМОЖІТЬ ПРОЄКТУ

ПІДТРИМАЙТЕ НАС

Читати УНІАН в Telegram

Читати УНІАН в Facebook

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

Війна в Україні

Наталія Мосейчук +

Новини України

Де пенсіонерам потрібно платити за проїзд у серпні 2026 · Новини Дніпра · На якій відстані від межі можна садити дерева · Новини Харкова · Виплати по інвалідності · Новини Львова · Новини Києва · Які професії дають право на достроковий вихід на пенсію · Новини Одеси

Новини економіки

Курс долара · Курс євро · Курс валют · Тарифи на електроенергію · Доплата до пенсії за віком · Тарифи на газ · Доплата до пенсії після 65 років · Біткоїни-курс · Українсьниця

Прогноз погоди

Погода на місяць · Синоптик · Погода на завтра · Погода Київ · Погода на тиждень · Магнітні бурі

Гороскоп

Гороскоп на завтра · Гороскоп на сьогодні · Гороскоп на тиждень

Лайфхаки

Що додати в фарш для соковитих котлет · Чи потрібно вимикати бойлер для економії · Чим відмити кухонний фартук від жиру · Як зробити домашній освіжувач для унітазу · Чому не цітє кімнатний гібіскус · Як відреставрувати емаль ванни в домашніх умовах · Як зробити ливч у раковині в чашинці · Навіщо перевертати та укладувати консервацію · Що робити, якщо здулася кришка на консервації · Чи потрібно додавати омлет в молоко · Чим можна замінити карнизи для штор · Простий домашній засіб від вогкості у шафі · Що робити, щоб у крупі не заводилися жучки · Як зварити мелену каву в чашці · Чим прибрати чорний нагар зі сковорідки

Яке сьогодні свято

Яке церковне свято 18 серпня · Коли День Державного прапора України · Листівки та привітання з Горіховим Спасом 2026

Lite

Рецепт · Астрологія · Мода · Свята · Магнітні бурі · Холостяк 2025 · Стосунки · Зірки · Кіно · Лайфхаки

Рецепти

Рецепт соусу з насінням льону для здоров'я кишківника · Що приготувати на Горіховий Спас · Мариновані зелені помідори на зиму · Свинячі рулетики з начинкою в духовці · Смачна тушкована картопля з м'ясом · Буженина в духовці

Сад-город

Що робити з незрілими помідорами · Чому тріскається картопля і як її зберігати · Чому яблуня зкидає яблука

App Store

Google Play

f

X

in

G+

Telegram

WhatsApp

ПОСЛУГИ

RU

🌞+30

🔍

ПІДТРИМАЙТЕ НАС

ОСТАННІ НОВИНИ

➤

15:49

У Бельгії розкрили, як заморозили російські активи можна використати проти Кремля

15:41

Пускові установки "Іскандерів" можуть стати наступними цілями України, - капітан ВМС

15:41

Індійський дизель масово надходить в Україну: СБУ послабила контроль за паливом

15:38

Росія могла втратити можливість запускати супутники "Рассвет": капітан ВМС розкрив деталі

15:23

Люди, які дівчі перевіряють замок, можуть мати одну неочевидну рису характеру

Реклама

15:22

Скільки коштів заощаджено на судах, поки "на нас не було коштів"

15:20

Мільйонні контракти в обмін на паркомісце для заступника голови Агентства відновлення Юрія Свербія, - ЗМІ

15:10

"Тоні", "Астрал 6" та "Тень народження": головні кінопрем'єри тижня

15:07

Відомий український продюсер заступився за Лободу та Потапа з Каменських

15:05

На війні загинув відомий український музикант

15:05

По яких цілях в Україні битиме РФ восени і азімку: французький OSINT-аналітик дав прогноз

14:58

Скандальна нардепка Безугла повернулася у фракцію "Слуга народу"

14:56

Україна зможе бити своєю балістикою по стратегічних об'єктах РФ: експерт назвав головні цілі

14:40

НВО продовжив на другий сезон "Воно: Ласкаво просимо до Дєррі"

14:31

Україна змінює війну за допомогою дронів і роботів: деталі від Business Insider

14:30

На Дніпропетровщині примусово вивозитимуть сім'ї з дітьми ще з 16 населених пунктів

14:29

Пляжі Мексиканської затоки засипають новим піском: від нього залежить майбутнє черепах

14:21

12 засобів для прибирання, які досвідчені прибиральники ніколи не використовують вдома

14:19

Ці два знаки Зодіаку пережили два роки невдач і нарешті побачать світло

14:12

Більше ніяких "цін в директ": нардепка попередила бізнес про штрафи

14:07

У 1982 році радянський апарат сів на Венеру при 465°C: він витримав 127 хвилин замість 32

14:04

"Це буде величезною проблемою": командир "Ахіллеса" про зимову загрозу від РФ для півночі України

14:00

Роблю домашній освіжувач для унітазу за копійки: видальє наліт краще за хімію

13:55

Популярна українська акторка чесно зізналася, як схудла на 10 кілограмів

13:55

"Усі люблять переможеців": США відновили повний обмін розвідданими з Україною, - Defense News

Реклама

13:47

Певні марки продуктів зникнуть з полиць магазинів: експертка озвучила список

13:33

Передвісник бди: на пляжі під Дніпром помітили птаха, який не водиться в Україні (фото)

13:25

Популярні смартфони Samsung скоро залишаться без підтримки: чи є ваш у списку

13:20

Неправильну рівність можна виправити одним сірником: на розв'язання дають 7 секунд

13:15

Американський посадовець провів таємні переговори із Кремлем: ГТ дізналося подробиці

13:11

Виробництво Patriot в Україні під питанням: Польща побачила шанс для себе

13:10

41-річна Саліжанчук засвітилася з новим образцем після розлучення

13:01

Росія стрімко нарощує сили на шести ключових авіабазах в Африці, - розвідка США

13:00

Як дуже смачно тушкувати картоплю: 4 рецепти - з м'ясом, печінкою, капустою та без

12:58

Для українських ігрових студій ситуація ще важча, ніж для західних, - експерт

12:55

Кішійний Тополі зробив несподівану заяву про скандал зі "зливом" відео з нею

12:46

Після заяв Трампа у Південній Кореї заговорили про повну військову незалежність від США

12:43

Річки України перетворюються на "болота": білог назвав рибу, яка може врятувати водойми

12:43

Чи варто зараз купувати долари та євро: експерти дали українцям поради

12:27

Скільки варити яйця, щоб жовток був м'яким, рідким чи твердим: кухари дали чітку відповідь

12:24

Хочеш жити тут - вирощуй їжу: незвичне правило діє в районі біля Амстердама

12:18

Асоціація газовидобувних компаній підтримала обмежений експорт газу з можливим негайним зупинки

12:14

Українське агро повертається у 90-ті: експертка попередила про важкі часи

12:04

У Туреччині знайшли 2400-річний скарб: монети можуть розкрити тасмачню давньої борби

12:01

Китайська мегагребля настільки велика, що трохи змінює обертання Землі

Реклама

Правила користування сайтом

Політика конфіденційності

Про нас

Редакційна політика

Ми в соціальних мережах